

A.L. 85 ta' l-2007**ATT DWAR L-UNJONI EWROPEA
(KAP. 460)****Ordni ta' l-2007 dwar Trattament Indaqs ta' Persuni**

BIS-SAHHA tas-setghat moghtija bis-subartikolu (2) ta' l-artikolu 4 ta' l-Att dwar l-Unjoni Ewropea, il-Prim Ministru ghamel dan l-Ordni li ġejj:- Kap. 460.

1. It-titolu ta' dan l-Ordni hu Ordni ta' l-2007 dwar Trattament Indaqs ta' Persuni. Titolu.

2. (1) F'dan l-Ordni, sakemm ir-rabta tal-kliem ma titlobx mod iehor: Tifsir.

“l-Att rilevanti” tfisser l-Att dwar l-Ugwaljanza ghall-Irgiel u n-Nisa; Kap. 456.

“id-Direttiva” tfisser id-Direttiva tal-Kunsill 2000/43/KE tad-29 ta' Ġunju 2000 li timplimenta l-principju ta' trattament ugwali bejn persuni irrISPETTIVAMENT mill-origini razzjali jew etnika taghhom;

“diskriminazzjoni” tfisser diskriminazzjoni diretta jew indiretta bazata fuq origini razzjali jew etnika, u “iddiskrimina” u “diskriminatorju” ghandhom ikunu interpretati bl-istess mod;

“fastidju” lil persuna tfisser li tassoggetta lil persuna ghal xi att, talba jew imġiba li dik il-persuna ma tihux gost bihom, inkluzi kliem meghud, gesti jew il-produzzjoni, wiri jew ċirkolazzjoni ta' kliem miktub, stampi jew materjal iehor, u “taghti fastidju” lil persuna ghandu jkun interpretat bl-istess mod;

“Kummissjoni ghall-Ugwaljanza” tfisser il-Kummissjoni Nazzjonali ghall-Promozzjoni ta' l-Ugwaljanza ghall-Irgiel u n-Nisa mwaqqfa taht l-artikolu 11 ta' l-Att dwar l-Ugwaljanza ghall-Irgiel u n-Nisa, u “il-Kummissarju” ghandu jkollu l-istess tifsira moghtija lilha bl-artikolu 2 ta' l-istess Att;

“il-Ministru” tfisser il-Ministru responsabbli għall-ugwaljanza;

“riklam” tfisser kull forma ta’ riklam, kemm jekk lill-pubbliku jew le, u kemm f’gazzetta, magazin jew pubblikazzjoni ohra, fuq it-televizjoni jew radju jew fuq l-internet jew bil-wiri ta’ avviz, kartellun, *billboard*, *trailer* jew volant in kemm b’kull mezz iehor, u referenzi għall-pubblikazzjoni jew il-wiri ta’ riklami għandhom ikunu interpretati bl-istess mod.

(2) Għall-finijiet ta’ dan l-Ordni, iżda salvi d-disposizzjonijiet tas-subartiklu (3) ta’ dan l-artiklu:

(a) diskriminazzjoni diretta titqies li tiġri meta persuna tiġi ttrattata inqas favorevolment minn kif persuna ohra tkun, kienet tiġi, jew kieku tkun, ittrattata f’sitwazzjoni simili;

(b) diskriminazzjoni indiretta titqies li tiġri meta disposizzjoni, kriterju jew Prattika li jidhru newtrali jistgħu jqiegħdu persuna fi żvantaġġ partikolari meta mqabbla ma’ persuni ohra, kemm-il darba dik id-disposizzjoni, dak il-kriterju jew dik il-Prattika ma jkunux oġġettivament ġustifikati minn skop leġittimu u l-mod kif jintlahaq dak l-iskop ikun wiehed adatt u meħtieġ;

(ċ) fastidju għandu jitqies li hu diskriminazzjoni meta jkun relatat ma’ orijini razzjali jew etnika u jingħata bl-iskop jew ikollu l-effett li jmur kontra d-dinjità ta’ persuna u li johloq ambjent intimidatorju, ostili, degradanti, umiljanti jew offensiv;

(d) struzzjoni biex issir diskriminazzjoni kontra xi persuni għal xi raġuni msemmija fil-paragrafu (ċ) għandha titqies bhala diskriminazzjoni.

(3) Trattament inqas favorevoli li jkun ibbażat fuq karatteristika relatata ma’ xi wiehed mill-motivi msemmija fil-paragrafu (ċ) tas-subartiklu (2) ta’ dan l-artiklu m’għandux jikkostitwixxi diskriminazzjoni meta minhabba fl-attivitajiet okkupazzjonali partikolari involuti, jew minhabba fil-kuntest li fih dawn isiru, it-trattament ikun wiehed leġittimu u l-karatteristika tkun tikkostwitwixxi rekwiżit okkupazzjonali ġenwin li jkun wiehed proporzjonat fiċ-ċirkustanzi:

Iżda l-oneru li ssir prova ta’ rekwiżit okkupazzjonali ġenwin għandu jaqa’ fuq il-persuna li tallega l-eżistenza tiegħu.

(4) Dan l-Ordni m’għandux japplika fil-każ ta’ differenzi fit-trattament li jkunu bażati fuq in-nazzjonalità u huma mingħajr

preġudizzju għall-liġijiet u l-kondizzjonijiet relatati mad-dhul jew ir-residenza ta' ċittadini ta' pajjiżi terzi jew persuni bla stat f'Malta u għal kull trattament li jirriżulta mill-istatus legali ta' dawn l-individwi involuti.

3. L-għan ta' dan l-Ordni hu biex jimplementa d-disposizzjonijiet tad-Direttiva. Għan ta' dan l-Ordni.

4. (1) Ebda persuna, stabbiliment jew entità, kemm jekk fis-settur pubbliku kemm f'dak privat, inklużi korpi pubbliċi, m'għandha tiddiskrimina kontra xi persuna ohra dwar: Ebda diskriminazzjoni minn persuni eċċ.

(a) protezzjoni soċjali, inklużi sigurtà soċjali u kura tas-saħha;

(b) vantaġġi soċjali;

(ċ) edukazzjoni;

(d) aċċess għal u provvista ta' oġġetti u servizzi li huma disponibbli għall-pubbliku, inklużi d-djar;

(e) aċċess għal kull servizz iehor skond ma jiġi msemmi bil-liġi għall-finijiet ta' dan l-Ordni.

(2) Meta persuna responsabbli għal xi stabbiliment u, jew entità tonqos milli taqdi l-obbligi tagħha li tissopprimi l-fastidju kif provdut taht is-subartiklu (2) ta' l-artiklu 6 ta' dan l-Ordni, dak in-nuqqas għandu, għall-finijiet tas-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu, jikkostitwixxi diskriminazzjoni.

5. (1) Ebda bank jew istituzzjoni finanzjarja jew kumpannija ta' l-assigurazzjoni m'għandhom jiddiskriminaw kontra xi persuna fl-ghoti ta' xi faċilità fir-rigward ta' l-istabbiliment, tagħmir jew fit-tnedija jew estensjoni ta' xi negozju jew fit-tnedija jew estensjoni ta' xi forma ta' impjeg ta' persuna li timpjega lilha nnifisha jew fl-assigurazzjoni ta' dak in-negozju jew tal-persuna li timpjega lilha nnifisha. Ebda diskriminazzjoni minn banek eċċ.

(2) Xejn fis-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu m'għandu jitqies li jikkostitwixxi diskriminazzjoni safejn il-kondizzjonijiet li taħthom il-faċilità jew il-kopertura ta' assigurazzjoni huma offruti jew rifjutati jkunu jirriflettu konsiderazzjonijiet ġenwini bażati fuq ir-riskju finanzjarju fl-ghoti ta' dawk il-faċilitajiet jew ta' din il-kopertura ta' assigurazzjoni.

Piena.

6. (1) Minghajr preġudizzju għad-disposizzjonijiet ta' xi liġi oħra, kull min jassogġetta lil xi persuna oħra għal fastidju li jitqies bhala diskriminazzjoni għall-finijiet ta' dan l-Ordni, jew jittratta b' mod inqas favorevoli lil xi persuna oħra għaliex din il-persuna tkun irrifjutat jew issottomettiet ruhha għal dak il-fastidju, ikun hati ta' reat kontra dan l-artiklu u jista', bla preġudizzju għal kull responsabbiltà oħra taht xi liġi oħra, jehel, meta jinsab hati multa ta' mhux iżjed minn elf lira jew prigunerija għal mhux iżjed minn sitt xhur, jew dik il-multa u prigunerija flimkien.

(2) (a) Persuni li jkunu responsabbli għal xi stabbiliment jew entità msemmija fis-subartiklu (1) ta' l-artiklu 4 ta' dan l-Ordni m'għandhomx jippermettu l-fastidju ta' persuni li jkollhom id-dritt li jkunu preżenti f'dak l-istabbiliment jew entità, jew li jistgħu jgawdu minn faċilitajiet, oġġetti jew servizzi provduti f'dak l-istabbiliment jew f'dik l-entità.

(b) Dawk il-persuni responsabbli kif hawn qabel imsemmi jistgħu jgibu prova b'difiża tagħhom li huma jkunu hadu dawk il-passi li jkunu raġonevolment Prattikabbli biex jevitaw dak il-fastidju.

Vittimizzazzjoni tal-kwerelant.

7. Hadd ma jista' jivvittimizza lil xi persuna għaliex din tkun ressqet ilment lill-awtoritajiet legittimi jew għaliex din tkun bdiet jew ipparteċipat fi proċeduri biex tinghata rimedju minhabba fi ksur allegat tad-disposizzjonijiet ta' dawn ir-regolamenti, jew għaliex tkun żvelat informazzjoni, kunfidenzjanli jew mhix, lil xi korp regolatorju pubbliku appuntat, dwar atti ta' diskriminazzjoni jew ta' trattament diskriminatorju li jkunu qegħdin jiġu allegati.

Reklami.

8. (1) Hadd ma jista' jippubblika jew juri, jew iġieghel li jkun pubblikat jew muri, xi riklam li jippromwovi d-diskriminazzjoni jew li jkun diskriminatorju jew li jista' raġonevolment jiftiehem li jindika intenzjoni li ssir diskriminazzjoni.

(2) Kull persuna li taġixxi bi ksur tas-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu tkun hatja ta' reat u tista', meta tinsab hatja, tehel il-pieni stabbiliti għal kontravvenzjonijiet.

Min jagħti fastidju eċċ għandu jagħmel rapport.

9. (1) Fuq talba magħmula minn persuna li tallega li tkun nġhatat fastidju jew li ġarrbet diskriminazzjoni, jew fuq talba magħmula mill-Kummissjoni għall-Ugwaljanza li taġixxi wara li jsirilha ilment jew b'xi mod iehor, il-persuna kwerelata jew li lilha jsir l-ilment ta' fastidju jew ta' trattament diskriminatorju jew li tkun hadet passi, huma x'inhuma, biex tivverifika jew tinvestiga l-ilment, għandha, fi żmien għaxart ijiem tax-xogħol minn dik it-talba, taġti lill-kwerelant jew lill-

Kummissjoni għall-Ugwaljanza, skond il-każ, rapport ta' l-ilment u jew rapport fuq il-passi li jittiehdu biex l-ilment jiġi verifikat jew investigat.

(2) Il-persuna mitluba tagħti r-rapport imsemmi fis-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu għandha d-dritt li titlob minghand il-persuna li titlob ir-rapport jew lill-Kummissjoni għall-Ugwaljanza, skond il-każ, rizarċiment ta' dawk l-ispejjeż raġonevoli li tkun għamlet biex tfassal u tagħmel ir-rapport:

Iżda dawn l-ispejjeż jistgħu jingabru lura mill-persuna responsabbli għal dak il-fastidju jew diskriminazzjoni jekk jirriżulta li dak il-fastidju jew diskriminazzjoni kienu attwalment saru.

10. (1) Il-Kummissarju, bl-għajjnuna tal-Kummissjoni għall-Ugwaljanza, għandu jirrevedi kontinwament it-twettiq tad-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni.

Revizzjoni li ssir mill-Kummissarju.

(2) Bla hsara għad-disposizzjonijiet l-oħra ta' dan l-Ordni, il-funzjonijiet tal-Kummissarju taht is-subartiklu (1) ta' l-artiklu 12 ta' l-Att rilevanti għandhom jestendu, u għandhom ikunu wkoll japplikaw *mutatis mutandis*, għal kwistjonijiet ta' trattament indaqs ta' persuni fl-ambitu tat-tifsir tad-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni u għal kwistjonijiet ta' konformità mad-disposizzjonijiet ta', u għall-infurzar tad-drittijiet taht, dan l-Ordni, u dawn il-funzjonijiet għandhom jibqgħu jkunu eżerċitati bl-għajjnuna tal-Kummissjoni għall-Ugwaljanza.

11. (1) Il-Kummissarju jista' jibda investigazzjonijiet fuq kull materja li tkun tinvolvi xi att jew ommissjoni li allegatament tkun illegali taht id-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni.

Il-Kummissarju jista' jibda investigazzjonijiet.

(2) Il-Kummissarju jista' wkoll jibda investigazzjonijiet meta jirċievi xi lment bil-miktub minn persuni li jallegaw li jkunu l-vittmi ta' xi att jew ommissjoni li jmur kontra d-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni.

(3) Jekk il-Kummissarju jkun jidhirlu li persuni li jixtiequ jressqu lment taht is-subartiklu (2) ta' dan l-artiklu jkunu jehtieġu għajjnuna biex jiformulaw l-ilment, il-Kummissarju għandu jieħu, jew jordna li jittiehdu, dawk il-passi raġonevoli li jistgħu jkunu mehtieġa biex jgħin lil dawk il-persuni jressqu l-ilment tagħhom.

12. Id-disposizzjonijiet ta' l-artiklu 18 ta' l-Att rilevanti u ta' kull regolament magħmul tahtu, kif ukoll ta' kull arrangament magħmul taht dawk ir-regolamenti fir-rigward ta' referenzi li jsiru mill-Kummissjoni lill-qorti ċivili kompetenti għal rimedju, għandhom ikunu japplikaw għall-investigazzjonijiet li jsiru taht dan l-Ordni:

Disposizzjonijiet ta' l-Att rilevanti.

Iżda xejn f'dan l-artiklu m'għandu jżomm lil xi persuna li jkollha interess legali milli tiehu hi stess azzjoni għal rimedju jew, meta l-azzjoni tkun ittiehdet mill-Kummissjoni, milli tinghaqad magħha u ssir parti fil-kawża.

Min għandu jgħib prova.

13. (1) Jekk persuna li tqis li hu jew hi tkun g'arrbet diskriminazzjoni tistabilixxi, quddiem qorti jew xi awtorità kompetenti ohra, fatti li minnhom jista' jiġi preżunt li kien hemm diskriminazzjoni diretta jew indiretta kontriha jew kontriha, l-oneru tal-prova li ma kien hemm ebda diskriminazzjoni għandu jaq' fuq il-persuna, stabbiliment jew entità li kontrihom tkun diretta l-allegazzjoni ta' diskriminazzjoni.

(2) Id-disposizzjonijiet tas-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu għandhom japplikaw ukoll meta l-Kummissjoni nnifisha tiehu azzjoni biex tirreferi l-allegazzjoni ta' diskriminazzjoni lill-qorti kompetenti f'isem il-persuna li tkun saret diskriminazzjoni kontriha jew meta tintervjeni biex tappoġġa lil persuna li tkun qegħda tallega diskriminazzjoni u li tkun qegħda tiehu azzjoni biex tingħata rimedju.

Reat magħmul minn kumpannija.

14. Meta jsir xi reat kontra d-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni minn soċjetà, kumpannija, assoċjazzjoni jew korp ieħor ta' persuni, kull persuna li, fiż-żmien meta jkun sar ir-reat, kienet direttur, *manager*, segretarju jew uffiċjal simili ieħor ta' dik is-soċjetà, kumpannija, assoċjazzjoni jew korp ieħor ta' persuni jew kienet tat x'tifhem li qed taġixxi f'xi wahda minn dawk il-karigi, għandha titqies li tkun hatja ta' dak ir-reat sakemm ma għibx prova li r-reat ikun sar bla ma kienet taf hi u li hija kienet imxiet bid-dileġenza kollha dovuta biex ma thallix lir-reat isir .

Id-dritt li tittiehed azzjoni quddiem il-qorti kompetenti. Kap. 452.

15. (1) Mingħajr preġudizzju għad-disposizzjonijiet ta' l-artiklu 30 ta' l-Att dwar Impjiegi u Relazzjonijiet Industrijali, persuna li tallega li xi persuna ohra kienet ikkommettiet fir-rigward tiegħu jew tagħha xi att li taht xi disposizzjoni ta' dan l-Ordni jkun wiehed illegali, ikollha d-dritt li tiehu azzjoni quddiem il-qorti ta' ġurisdizzjoni ċivili kompetenti u li titlob lill-qorti tordna lill-konvenut biex jieqaf iwettaq dawk l-atti illegali u, skond ma jkun japplika, tordna l-hlas ta' kumpens għal dawk id-danni li jiġu mġarrba bl-għemil ta' dawk l-atti illegali.

(2) F'kull proċedura taht is-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu għandu jkun biżżejjed li l-attur jipprova li hu jew hi kienu trattati b'mod inqas favorevoli skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni u għandha tkun responsabbiltà tal-kwerelat li jipprova li dan it-trattament inqas favorevoli kien għustifikat skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-Ordni.

(3) F'kull azzjoni ta' din ix-xorta kif provdut fis-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu l-attur għandu, iktar u b'zieda għal danni u spejjeż

bhal dawk li setghu attwalment saru u li kienu dovuti skond il-liġi, ikun intitolat li jirkupra b' kumpens dik is-somma flus kif il-qorti tista' fid-diskrezzjoni taghha tqis li tkun raġonevoli meta jitqiesu ċ-ċirkostanzi kollha tal-każ u skond ma l-qorti taghti u tiddeċiedi fil-proċeduri tal-każ.

16. (1) Xejn f'dan l-Ordni jew f'xi liġi oħra m'għandu jzomm lil xi assoċjazzjoni, organizzazzjoni jew enti legali oħra, li jkollha interess legittimu li tiżgura li jkun hemm konformità ma' dan l-Ordni, milli tindahal hi stess jew f'isem il-kwerelant jew biex tassistih, bl-approvazzjoni tiegħu jew tagħha, f'xi proċedura ġudizzjarja jew amministrattiva li hemm provdut dwarha għall-infurzar ta' obbligi taht dan l-Ordni.

Il-kwerelant jista' jkun assistit mill-entità li tinforza dan l-Ordni.

(2) Id-disposizzjonijiet tas-subartiklu (1) ta' l-artiklu 13 u tas-subartiklu (2) ta' l-artiklu 15 għandhom japplikaw *mutatis mutandis* għal kull proċedura istitwita skond is-subartiklu (1) ta' dan l-artiklu.